

Küreselleşme ve Dönüşen Kent (Kitap Tanıtımı)

Globalization and the Transforming City (Book Launches)

Fatma GÖZEL

Yüksek Lisans Öğrencisi, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi
fatmagozel.51@gmail.com
https://orcid.org/ 0000-0003-3542-7410

Makale Başvuru Tarihi / Received: 23.11.2022

Makale Yayın Tarihi / Accepted: 31.12.2022

Makale Türü / Article Type: Kitap Tanıtımı

Tahlili yapılan eser 9 bölümden oluşmaktadır. Orion Kitapevi Aralık 2019 yılında basımı gerçekleşmiştir. Kitap karton kapak olmak ile birlikte 342 sayfadan oluşup Eser sosyal ve beşerî bilimler alanında yazılmıştır. Editör Hayriye SAĞIR. Yapılan çalışmada akademik kurumlarda görev yapan 9 öğretim üyesi tarafından derlenmiştir.

Eserin ilk bölümünde “Küreselleşme Sürecinde Kentin Dönüşümü: Yeni Modeller ve Arayışlar” adlı çalışmayı Hayriye SAĞIR kaleme almıştır. Eseri 9 alt başlık altında incelemiştir. İlk alt başlıkta “Küreselleşme ve kent” (23-26s.) başlığı ile küreselleşmenin modern toplumları ve dünya düzenini yeniden şekillendirirken hızla gelişen siyasal, kültürel, ekonomik değişimlerin kent üzerinde bıraktığı etkilerden bahsetmiştir. İkinci alt başlıkta “Küreselleşmenin Mekânsal Yansımaları” (26-31s.) adlı başlıkla Küreselleşmenin kentleşmedeki yerini, kent olgusunu, kentleşme hızını, ekonomik, ekolojik, politik açıdan değerlendirilmesi ile birlikte toplumun üzerinde bıraktığı etkiyi yerel yönetimlerin yaşadığı zorluklardan bahsetmektedir. Üçüncü alt başlıkta “Artan Dünya Nüfusu ve Kentsel Mekân” (31-34s.) adlı başlıkla her geçen gün sürekli artan dünya nüfusu karşısında kentlerin ve metropollerin yaşayacağı birçok sorunu, kentleşmenin ve büyümenin getirdiği dezavantajla birlikte tarım alanlarındaki azalışından, kentteki insanların yaşayacakları temel sorunlar ve ekolojik problemlerden bahsetmektedir. Dördüncü alt başlıkta “Artan nüfus karşısında kentsel Yaşam Kalitesi” (34-37s.) kırdan kente göç olgusundan başlayarak sürekli artan kent nüfusunun artışı ile birlikte çıkagelen Kent’i olumsuz etkileyen ve yaşamı kalitesiz kılan sorunlardan bahsedilmiştir. Beşinci alt başlıkta “Dünyanın Kentleşmesi ve Dünya Kenti Kavramı” (37-40) küreselleşmenin ulus devlet sınırlarını önemli ölçüde işlevsizleştirdiği, yaygın kabul görmektedir. (Sağır, 2019:39) küreselleşmenin verdiği rekabetle birlikte kentlerin küreselleşme hızlarındaki aşırı artış uluslararası boyuttaki yerini alabilme, etkin politika üretebilen kendini uluslararası ortamda en iyi şekilde ön plana çıkarmasını ve küreselleşme yarışına geri kalan ülkelerin durumlarını yansıtmıştır. Altıncı alt başlıkta “Girişimci Kent” (40-42s.) başlığı ile bir kentin marka kent olma sürecindeki durumunu ele almıştır. Yedinci alt başlıkta “Akıllı Kent” (42-44s.) başlığı ile Bilişim, iletişim ve teknolojinin üçlü bileşeni ile kentsel mekânın birleşimi, kentsel altyapı ve enerji sistemlerinin dışarıdan bir müdahale olmaksızın kendi kendini yönetmesini sağlayarak yurttaşların yaşam kalitesini yükseltmesini ve kentlerin yaşam kalitesinin üst seviyelere çıkmasını anlatmaktadır. Sekizinci alt başlıkta “Yıpratıcı Kentler Karşısında Yavaş Kent (44-45s.) başlığında küreselleşen ve yaşam kalitesinin yükseldiği kentler karşısında geride kalmış kentlerin arasındaki sorunları ele almıştır. Dokuzuncu alt başlıkta “Sürdürülebilir Kent” başlığı ile 1950 yılından sonra gelişen hızlı sanayi ve makineleşmenin verdiği hava kirliliği sonucunda birçok can kaybı yaşanmıştır. 1960 yılından sonra yaşanan krizlere çözüm bulmak için yapılan toplanlıları ve daha yaşanabilir kent oluşturmak, çevrede daha az ayak izi bırakmak kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak için yapılması gerekenleri anlatmaktadır.

İkinci bölümü “Kentsel Yönetişim” başlığı altında Yıldız ATMACA kaleme almıştır. Eseri iki alt başlık altında derlemiştir. İlk alt başlıkta “Kent ve Yönetimi” (65-69s.) başlığıyla kentin tanımı yapmış ve kentlilerin temel sorunlarını ve bu sorunlarla nasıl mücadele edilip yönetileceğini açıklamıştır. İkinci alt başlıkta “Kentsel Yönetişim” (69-88s.) başlığı ile yöneten, yönetilen ve iletmek kavramlarının bir araya gelip oluşturduğu yönetim kavramının ele alınması bu kavram bağlantısında kentsel yönetimde etkili olan optimalite, katılım, hesap verilebilirlik, şeffaflık, etkinlik, gibi temel olan ilkeler etrafında değerlendirilmesinin yapılması ve kentsel yönetimdeki aktörleri sıralamaktadır.

Üçüncü bölümü “Sürdürülebilir Akıllı Kent Yönetimi ve Politikaları” başlığı ile Hüseyin GÜL kaleme almıştır. Eseri beş alt başlık altında derlemiştir. Birinci alt başlıkta “Akıllı Kenti Ortaya Çıkaran Dinamikler, Etkenler ve Nedenler” (99-102s.) başlığıyla dijital devrim ile ortaya çıkan Akıllı kentleri genel hatlarıyla ele almıştır. İkinci

alt başlıkta “Akıllı Kent Tanımı ve Akıllı Kentin Farkları”(102-106s.) adlı başlıkla Akıllı kentin tanımı, dijital kent kavramını eko-kent kavramını kullanılan araçları ve politikaları açıklar. Üçüncü alt başlıkta “Akıllı Kent Yönetim Yapısı ve Uygulamaları”(106-110s.) başlığında akıllı kente örnek olarak Almanya’nın Duisburg kentinde uygulanan akıllı kent planını ve kent planlamanın yapısını anlatmaktadır. Dördüncü alt başlıkta “Akıllı Kent Planlama ve Demokratik Katılım” (110-113s.) başlığında akıllı kentin planlama sürecindeki unsurlar ve aktörler çerçevesinde akıllı kent vizyonunu açıklaması ve bununla beraber akıllı kent sürecine demokratik olarak katılım yapılması gereken temsilcileri anlatmıştır. Beşinci alt başlık olarak “İnsan Odaklı Sürdürülebilir Akıllı Kente Dönüşme stratejileri” (113-114s.) başlığıyla Akıllı Kent olmayı amaçlayan kent yönetimlerinin dijital devrimin ne anlama geldiğini, sunduğu olanakları fırsatları ve olası olumlu ve olumsuz etkileri araştırıp sürdürülebilir akıllı kent olmak için izledikleri yolları anlatmaktadır.

Dördüncü bölümü “Ekolojik Kentlerin Teknoloji Odaklı Düzenlenmesi: Eko-Tek Kent Modeli başlığı altında Esra ÇELEBİ ZENGİN kaleme almıştır. Eseri beş başlık altında ele almıştır. Birinci alt başlıkta “Çevre ve Çevre Kirliliği” (121-127s.) başlığıyla fiziksel, kimyasal ve biyolojik kirlenmenin tanımını yaparak hava, su, toprak ve radyoaktif kirliliğine değinmiş ve çevreye verdiği zarardan bahsetmiştir. İkinci alt başlıkta “Uluslararası Çevre Politikalarının Gelişimi ve Sürdürülebilirlik Kavramı” başlığıyla hava, su, toprak, gürültü ve radyoaktif kirlilik başta olmak üzere çeşitlendirilmesi mümkün olan çevre sorunlarının incelemesini yapıp bu sorunların birçoğunun temelinde yatan sanayileşme, artan nüfus, yoğun teknoloji ve kimyasal kullanımlar öne sunarak bunları önlemeye yönelik yapılan Stockholm konferansı, Habitat 1, Habitat 2, Rio Konferansı, Kyoto protokolü konferansları ile sürdürülebilir kalkınmayı açıklamaktadır. Üçüncü alt başlık olarak “Ekolojik Kent (eko-kent) Modeli”(137-146s.) başlığıyla Sanayileşme ve modernleşmenin ekosisteme verdiği zararın farkına vararak sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde çevrenin tahribatını en aza indirerek yaşanabilir kent olgusundan yola çıkarak çevre ve beraberinde teknolojinin kente uyarlanması Eko- kent başlığı altında aktarmıştır. Dördüncü alt başlıkta “Teknolojik Kent Modeli (Akıllı Kentler- Smart Cities)”(146-153s.) başlığında hızla gelişen teknolojinin gölgesinde gelişen akıllı ekonomi, akıllı insan, akıllı yönetim, akıllı hareketlilik, akıllı çevre, akıllı yaşam bileşenleri başlığı altında Dünyadaki devletleri örnek göstererek bu bileşenler sayesinde akıllı kentlerin oluşumunu etkinliğini ve sürecini anlatmaktadır. Beşinci alt başlıkta “Ekolojik ve Teknolojik Kent Modeli (Eko-Tek Kentleri)”(153-156s.) başlığında hızla gelişen kentlerdeki çevresel ve fiziki ihtiyaçlar doğrultusunda hem çevreyi hem teknolojiyi düşünen yapının birlikte ortaya koyduğu eko-tek kent modeli teknoloji ve çevreyi koruyarak aynı amaçlara hizmet etmekle birlikte geliştirdiği modelin açıklamasını yapmaktadır.

Beşinci bölümü “İnsan Ürünü Olarak Çöp ve Çöp Yönetimine Dair Bir Tartışma” başlığı altında Cem ERGUN kaleme almıştır. Eser üç alt başlık altında ele alınmıştır. Birinci alt başlıkta “Çöp ya da Katı Atık Nedir?”(166-167s.) başlığında çöpün ve katı atığın tanımını yapmaktadır. İkinci alt başlıkta “Çöpün Kısa Tarihçesi ve Dönüşümü” (167-171s.) başlığında yerleşik hayata geçilmesinden sonra oluşan çöp teriminin günümüze kadar olan değişiminden ve tarihinden bahsetmektedir. Üçüncü alt başlık olarak “Türkiye ‘de Çöple Mücadelenin Yasal-Yönetimsel Çerçevesi” (171-183s.) başlığında 5393 sayılı belediye kanununu ortaya koyarak belediyelerin çöpleri taşımasından tutup çöpleri gruplandırmaya kadar olan yasal sürecinden bahsetmektedir.

Altıncı bölümü “6360 Sayılı Kanun ‘un Büyükşehir Belediye Meclis Üyeleri Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmayı Aysun YEMEN ÖCAL kaleme almıştır. Eser iki alt başlık etrafında şekillenmiştir. İlk alt başlık “Kavramsal Çerçeve ve Büyükşehir Belediyeleri” (190-199s.) başlığında büyükşehir belediyelerinin kuruluş tarihi ve öncesi olan hazırlık dönemlerinden başlayarak büyükşehir belediyelerinin kuruluş amaçlarını ve günümüzde hala yürürlükte olan 6360 sayılı Büyükşehir belediye kanunun getirdikleri kanun ve yenilikleri açıklamıştır. İkinci alt başlık olarak “Alan Araştırma”(199-226s.) başlığında Konya ve Manisa Büyükşehir belediyelerinin yerel yönetimler alan çalışması başlığı altında araştırma yöntemi, bulgular, demografik verilerden yararlanarak yaptıkları anket sonuçları ile belediyelerin yerel etkinlik ve verimliliğini denetlemiş meclis üyeleri üzerindeki etkilerini açıklamıştır.

Yedinci bölümü “Afetler ve Kentler: Uluslararası Belgelerde Afet Riskleri ve Kentleşme İlişkisi” adlı çalışmayı İlke ÖRÇEN GÜLER kaleme almıştır. Eser Üç alt başlıkta ele almıştır. Eserin girişinde afet ile ilgili kavramlar açıklanmıştır. İlk alt başlıkta “Dünyada Afetlerin Genel Görünümü”(237-239s.) başlığıyla afetlerin dünya geneli değiştiğini hızla gelişen küresel ısınmanın verdiği tahribatla yeni çıkan doğal afetleri bu doğal afetlerin kentler üzerinde bıraktığı etkiyi, afetlerin dünya da hangi ülkede daha çok yıkım yaptığını sayısal verilerle anlatılmıştır. İkinci alt başlık olarak “Kentler ve Afet” (239-245s.) başlığıyla kentin oluşumunda yoksulluğun kent üzerindeki etkileri, demografik yapıdaki izleri çevrede bıraktıkları tahribatlar çerçevesinde kentlerin afet karşısındaki yerinden bahsetmiştir. Üçüncü alt başlık olarak “Uluslararası Belgelerde Kentlerde Afet Riskinin Azalmasına Yönelik Stratejiler”(245-255s.) başlığında BM Dünya doğal afetleri azaltma konferansı sonucunda alınan

kararları ve bu kararların uygulanmasına yönelik çalışmalar, doğal afetlerin etkisini azaltmak için yapılan diğer konferanslar etrafında uygulanacak strateji ve planları anlatmaktadır.

Sekizinci bölümü “Kentsel Hizmetlerde Farklılıkların Yönetimi” adlı çalışmayı Hakan ALPTÜRKER ve Mehmet GÖKÜŞ, kaleme almıştır. Eser dört alt başlık etrafında derlenmiştir. İlk alt başlık “Farklılık” (260-262s.) başlığında kavramının açıklaması yapılmıştır. İkinci alt başlık “Farklılık Boyutları” (261-272s.) başlığında doğuştan gelen yaş, cinsiyet, etnik köken ve ırk gibi demografik farklılıklar ve sonradan kazanılan eğitim düzeyi, siyasi görüş, din, ekonomik durum gibi Sosyo-kültürel farklılıklar etrafında farklılığın temel boyutlarını anlatmaktadır. Üçüncü alt başlık “Farklılıkların Yönetimi”dir. Farklılıkların yönetimi düşüncesinin gelişiminin tarihsel boyutunu ve Farklılıkların Yönetiminin amacı altında farklı etnik köken ve dinlerin aynı coğrafi parçayı paylaşması durumunu yerel yönetimlerin bu farklılıkları görüp herkese eşit hizmet sunulması ve farklılıkları kendi lehlerine çevrilmesi gerektiğini anlatmaktadır. Dördüncü alt başlık “Kentsel Hizmetlerde Farklılıkların Yönetimi”dir.” (279-286s.) 1882 Anayasası’nın 127 maddesinde mahalli idareler il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş tüzel kişiliklerdir. Bu yerel birimlerin kent sakinlerinin hepsine eşit ve dengeli hizmet götürmesini anlatmaktadır.

Dokuzuncu bölümü “Çocuk ve Kent” adlı çalışmasıyla Mehmet YEŞİL yapmıştır. Eser sekiz alt başlık ile anlatılmıştır. İlk alt başlık “Kentin Çocuğun Yaşamına Etkileri ve Yaşanılan olumsuzluklardır.” (298-305s.) Çocuğun yaşadığı çevrenin özellikleri, ailenin ekonomik durumu, gelişen teknoloji ile değişen aile ortamı ve kuşaklar arası çatışmanın sürekli olduğu bir ortamda çocuğun yaşadığı olumsuzlar çerçevesinde gelecekte kişiliği üzerine oluşacak genel sorunları ele almıştır. İkinci alt başlık “Kentte Çocuğun Özgürlüğü” (305-308s.) başlığıdır. Çocuğun temel haklarını bir kısıtlama kalmadan kullanabilmesini bu hakları kullanırken yaşadığı ortam hangi ortam olursa olsun gelişimini etkilemeyecek bir biçimde politikacıların bu gelişime olanak sağlayacak şekilde düzenlemeler yapmasını açıklamaktadır. Üçüncü alt başlık “Çocuk Bakış Açısıyla Kent ve Çevre”dir.” (308-314s.) Çocuğun hayatını oluşturan tüm etkenler ele alındığında aile, okul, yakın çevrede uzak çevreye kadar etkileşim içinde bulunmaktadır. Bu etkileşimden olumlu veya olumsuz olarak etkilenmektedirler. Çocukların çevreye karşı duygu ve tavırları algılamada daha iyi yaşam standartlarına sahip olmaları gerekmektedir. Çocuğa uygun kent ortamlarının oluşturulması gerektiğini ve bu alanda yapılan birkaç anket sonucunu değerlendirmektedir. Dördüncü alt başlık “Çocuk Dostu Kenttir. (314-318s. Kentleri çocuklar için yaşanabilir hale getirme düşüncesi etrafında Avrupa’da yapılan çocuk dostu kent uygulamalarını incelemiştir. Beşinci alt başlık “Çocuk Dostu Kent ve Yerel Yönetim İlişkisi”dir. (318-320) 1996 BM İnsan Yerleşimleri konferansı esnasında birçok devlet için farkındalık oluşturulmuş ve oluşturulan farkındalıkla birlikte yerel yönetimlere çocuklara uygun yerler yapılması ve halkın bilinçlendirilmesi ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Altıncı alt başlıkta “Çocuk Dostu Kent Düşüncesinin Kente Olan Etkisi”dir.” (321-326s.) Çocuk haklarının çeşitli maddeleri ile birlikte yerel yönetimlerin ve yasamanın çocukların yaşayabileceği bir kent olması için çeşitli kanunlar yapmasını ve yerel yönetimlerin bu kanunları uygulamada hassasiyet göstermesi ve bilinçli toplum oluşturulması için yapılması gereken çalışmalardan bahsedilmektedir. Yedinci alt başlıkta “Çocuk Dostu Kent Düşüncesinde Fiziksel Çevrenin Çocuk Adına iyileştirilmesi”dir.” (324-326s.) Çocuğa aykırı olan kent düzeninin Çocukların ve gençlerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılmasını açıklamaktadır. Yedinci alt başlıkta “Woonerf Uygulamasıdır.” Hollanda’da başlayan sokakların yeniden yayalar için kazandırılması projesinin açıklamasını yapmaktadır. Home Zone uygulaması ise kamusal alanlarda çocukların oyun oynayabilmesi için açılması gereken alanı anlatmaktadır. Sekizinci alt başlıkta “UNICEF ve Çocuk Dostu Kent Düşüncesi”dir.” (331-336) çocuk hakları savunucusu UNICEF ve yerel yönetimler ve ülkeler arasında çocukların daha yaşanabilir bir çevre de yaşaması için yürütülmesi gereken yol çizelgesini anlatmaktadır.

KAYNAKÇA

SAĞIR Hayriye (2019), Küreselleşme ve dönüşen kent. Ankara: Orion Yayınları